

OFRENA

FARRÓ-LL.

REVISTA

CATALANA

NACIONALISME. MARTÍ ESTEVE.—TÒPICS.—PROSA. JOAQUÍM RUYRA.
C. ISERN I DALMAU.—POESIA. AMBROSI CARRIÓN. MARIA MANENT.—
TRADUCCIONS. MARIA ANTONIA SALVÀ.—PLÀSTICA. PERE FARRÓ.—
LLIBRES.

• BARCELONA •

ANY II - NÚM. 7.

20 C. TS

GRANS MAGATZEMS

DAMIANS

Exposició i venda de

100.000 BERRETS
DE PALLA

per a home, des de 1'90 pessetes

GRANS NOVETATS per a la present temporada

Berrets per a senyora i nens.—Vestits, Bruses, Boas, Guants, Jerseys, Corbates, Camiseria, Bisuteria, Ombrel·les, Bastons, Banos, Bosses, Genres de punt, Articles per a Primera Comunió, etc., etc.

IMMENS ASSURTIT EN CALÇAT PER A SENYORA, HOME I NENS

GRAN VARIETAT en Articles per a regal, viatge, platja i sport. Mobles de jonc i vimet. Ferreria.

COPES SPORT - NEVERES I GELADORES

ARQUES

PER A VALORS

BÀSCULES

PER A CARROS I VAGONS

Fills de A. ARISÓ

Sans, núm. 12

Telefon H. 397

BARCELONA

MAGATZEMS DE FERRETERIA

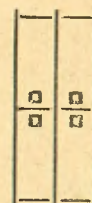
BATERIA DE CUINA

R. ROCA MATARÓ, S. EN C.

SUCCESSORS DE GARRIGA I ROCA

EINES DE TOTES MENES - ARTICLES PER A VAIXELLS
FERRAMENTES PER A CONSTRUCCIÓ - FILFERROS
LLIMES - SERRES SENSE FI - SERVEIS PER A TAULA I
CUINA EN ESMALTAT, ESTANYAT I METALL BLANC
□ □ □ □ □ □ □ ARTICLES D'ALUMINI □ □ □ □ □ □ □

PLATERIA, 49 I 51 □ **TELEFON 288 A**
BARCELONA

CALEFACCIÓ CENTRAL

Ascensors OTIS PIFRE

Munnéi Capdevila

Aragó, 254

Telefon 3297

BARCELONA

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

Subscripció trimestral: 1 pta.

Número solt : 20 cèntims

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

: Corts Catalanes 613, baixos :

NOTICIARI D'OFRENA

SECCIO D'ETNOGRAFIA

La secció d'Etnografia del nostre Cenacle ha quedat constituïda així: Josep M.ª Batista i Roca, president; Josep M.ª Queralt, secretari; Xavier Carbó, Pvre., Robert Gerhard i Lluís Portabella, vocals.

SECCIO D'HISTORIA

La d'Historia ha quedat constituïda com segueix: Josep M.ª de Casacuberta, president; Joànn Vidal Salvó, secretari; Enric Cubas, Lluís G. Serrallonga, Lluís Pericot i Josep Manic, vocals.

DINAR A EN GIRONA

El proper diumenge, 20 de maig, tindrà lloc en el *Mundial Palace*, un dinar d'homenatge a en Josep Maria Girona, per la seva actitud en els Jocs florals d'aquest any. El preu del cobert és de 7 pessetes. Per a inscripcions, a la Redacció d'OFRENA (Corts Catalanes, 550, 2.^{on}, 1.ª), a la de *Festa* (Rosselló, 248), a la casa Vda. de Ferrer i Aymà (Ausias March, 1), i al *Mundial Palace*.

CONFECIONS

Especialitat en trajos de
sastre i abrics de fantasia

C. Aubrador

Corts Catalanes 550 1.º 2.^a

OFRENA

REVISTA CATALANA

Suscripció anyal a la revista i dugues

: : de les publicacions: 5 pessetes : :

Cuota de soci del CENACLE OFRENA:

: : : : : 2 pessetes mensuals : : : : :

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

: Corts Catalanes, 550, 2.º, 1.ª ;

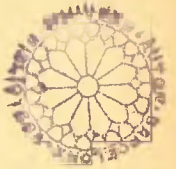
OFRENA

EPAAO-IL.

ANY II : NÚM. 7

REVISTA CATALANA

MAIG DE 1917

DE L'ALTA VALOR DEL NACIONALISME CATALÀ.

PER MARTÍ ESTEVE.

El més bell resultat del nomenat període constructiu del nostre nacionalisme és la seguretat que ha dut en nosaltres, l'haver aconseguit un aspecte plenament normal el moviment que podia ésser un simple esclat de violència. Mes això que molts consideraven com una capitulació, com un apaïbagament i un signe precursor d'absoluta desfeta d'una campanya fortíssima, avui, que'ls fruits comencen d'anunciar-se, ens evidencien com enlloc d'una activitat perturbadora, el catalanisme ha esdevingut un element de sòlida creació.

L'imperatiu de Catalunya pot ésser, sortosament, cada dia més ferm, per ço com ja avui pot basar-se, més que en les glòries del passat, en la

capacitat present, més que en les diversitats que fatalment ens han estat imposades per lleis simplement naturals, en la plena consciència nacional i en el daler de col·laborar com a catalans en el camp de les valors universals.

Gràcies a aquest fluir constant d'una activitat creadora en tots els ordres, ha esdevingut inadaptable a nosaltres la fórmula regionalista, la qual tot just ara comencen d'obrir com una solució els polítics espanyols, enc que en els actes continui, avui com ahir, contradint-la a cada pas. Si una tradició riquíssima i un dolorós esforç ha estat ço que ens ha nodrit i ens ha dut la vigoria present, no és possible de trobar en una simple delegació de serveis, en una descentralització igualment aplicable a la més passiva de les terres espanyoles, una definitiva solució capaç de fer emmudir per sempre més la rebel·lió continguda, el tresor d'energies de Catalunya. El regionalisme no és altra cosa que un plan general adoptat per l'Estat en vistes a la major facilitat de prestació dels serveis, i com a màxim el respectar una manifestació diversa d'una sola personalitat; l'afany nacionalista és molt més intens, aspira a fer eternes les aportacions de la

nació—d'una nació a voltes no oficialment reconeguda—al viure civil dels pobles.

No basta, però, amb fer afirmacions llampants de nacionalisme per creure que la etapa regionalista ha estat per sempre més superada. La nostra cultura no és d'inofensiu tipicisme regional, ni la nostra vida una matització a la pintoresca vida espanyola; mes per això, precisament, una major civilitat s'ens imposa: que una muralla xinesa no ens vèdi la sortida de casa nostra, però que la intervenció universal sia aconseguida amb plena dignitat ciutadana.

Per ço avui no creiem ja que de Madrid ens pugui *venir* l'autonomia, que'l govern central ens *dongui* aquesta o l'altra llibertat. Sabem prou bé que és en lluita constant que'l nostre ideal ha d'ésser assolit, que la exigència ha de començar vers nosaltres mateixos i que'l respecte o el menyspreu de les nacions és pels propis actes que hem d'aconseguir-lo.

De ben poca cosa servirà que un nacionalisme, admés com una cosa tota externa, en els actes degeneri en regionalisme mansuet o en trist provincianisme. Dissortadament, aquest sentit primitiu de catalanisme s'expressa tot sovint amb una migradesa que fa pena per boca d'homes apertanyents a partits avençats o democràtics: republicans que sistemàticament han d'oposar la seva queixa a les despeses que per la cultura es destinen en els pressupostos de les corporacions públiques; amb tal forma que, més que desitjar que s'esmercin per altres fins, causa la sensació de voler impedir que la cultura catalana—l'alta cultura especialment—tingui una màxima esplendor.

Regionalisme manifest, no menys, aquest descuidar els alts interessos espirituals de la Ciutat—el no vetllar, per exemple, en voler glorificar la memòria d'aquells qui foren ascendents il·lustres, per la dignitat de la Ciutat, aquesta Ciutat que no és solament per nosaltres, ans també per les generacions futures, les quals del nostre abandó en patiràn la vergonya i no sabrán perdonar-nos els pecats contra el viure civil comesos.

El nacionalisme català exigeix, avui, una gran responsabilitat; no és una fórmula fàcil d'adquirir amb el menor esforç el màxim de material benestar, ans ell significa el més intens anhel d'immortalitat. La gran Catalunya passada, aquella qui duia els seus navilis a llunyanes conquestes i els seus savis a totes les Universitats europees en cerca d'una més obstinada lluita, s'apareix en nosaltres, no com a motiu retòric, sinó que d'aquella glòria ens en sentim enfortits; que la glòria de la nació no és com una fumerola que s'esvaeix per restar-ne del foc no més les cendres, ans esdevé una valor definitiva i de tanta fecunditat que—així en nosaltres—rejuveneix les gèneres futures i en elles infundeix una nova fè en futurs Imperis.

Optimismes de joventut, tal volta; idees d'uns pocs. Tan se val. Les idees d'uns pocs, ha dit Charles Maurras, seràn demà el sentiment de tota la nació. Per la labor duríssima d'uns quants creients en la pàtria catalana, per la seva fè i la dolor per ells soferta, ja no és possible parlar de la via empresa per Catalunya com un desvetllament. Ha assolit, gràcies a ells, la categoria de indestructible realitat.

Recomencem, que la virtut del recomençament és certament meritable, precisament perquè és rara. Virtut de la ment, perquè és un senyorejament de les propies debilitats i coneixença de les llurs causes. I sobretot, és una superació de nosaltres mateixos.

Què significa una posició equivocada o mesquina, si després ve la rectificació? Així és com, a l'aparèixer la nova OFRENA, volem declarar sincerament que la nostra posició anterior ens ha semblat blasmable. Defensàvem l'eclecticisme, que vol dir conservadurisme, que vol dir renunciament a la lluita. I una actuació a basa d'aquest eclecticisme serà necessàriament nulla.

La nostra posició serà, d'ara en avant, agressiva. Agressiva en el sentit literari del mot, com oposició a la passivitat xorca. Serà també de sinceritat i d'honradesa literàries. I encara, duta per una via discretament amable on la nostra juvenesa trobi un delitós esplai, posant una mica d'ironia a qualsevol esdeveniment pintoresc o inactual.

***

El conservadurisme és casi l'únic mitjà per a poder-se expandir una revista de força públic. Nosaltres, de primer intent, per assolir això fórem, contra la nostra manera d'ésser, conservadors.

Però ara, variat fonamentalment el nostre objecte, ens presentarem tal com som, amb tota sinceritat, i serem en certes coses intransigents, car ni el caràcter català ni el jovent no han sigut mai conservadors mentre conserven la vitalitat que els pertoca.

***

De moltes coses no en parlariem si haguéssim manifestat el nostre criteri. Ara haurem d'ocupar-nos-en per donar a conèixer les nostres idees.

***

Generalment la joventut deixa les obres empreses per començar-ne de noves. Nosaltres

esmerçarem la nostra activitat juvençana en renovar l'obra començada.

***

Ens plau la noble actitud d'aquell qui defensi la dignitat ofesa amb la serenitat i l'elevació que donen la justícia d'una causa i el domeny de les passions arborades; però trobem un poc graciosa la posició d'aquelles persones sensates que, en defensar-se, s'agafen totseguit a l'arma mesquina de l'insult personal i es posen a fer literatura i a usar comparances enverinades, arribant, envolcallats dins l'esclat de l'indignació flamejadora, (si bé és veritat que no colloquen en la balança les competències quant menys relatives, que donen llargs anys d'actuació literària) fins a confondre o identificar la prosòdia amb l'ortografia.

***

Per ço com respectem i venerem la vella institució dels Jocs Florals, que en el seu temps contribuí al renaixement literari de la nostra llengua, llamentem més profundament que, a hores d'ara, aquesta honorable institució es trobi a mercè de l'omnipotència d'un o dos senyors, amadors d'una còmoda justícia personal, exercida amb una tirania més o menys refinada, que, ademés d'abusar dels autors que encara hi tiren amb esperances d'una rectitut ben superior a les mesquineses d'uns caciquistes, es proposen convertir aquelles persones que acceptarien jugar-hi un paper seriós, en un estol de maniquins de faràndula més o menys articulats.

***

El que més ens ha plagut dels Jocs Florals d'enguany ha sigut el bell gest d'en Josep M.ª Girona i l'esquisida sensibilitat d'en Puig i Ferrer.

***

Es una bella cosa tenir noció del temps en literatura. La seva falta origina irreverències de

joves a vells, i al contrari. Poden respondre'n el senyor Matheu i els mantenedors d'anguany.

***

No estaria bé que féssim comparances. Resultarien inhàbils.

***

El desvetllament d'una *figura* literària ja oblidada, no pot tenir sortosament altres conseqüències que una momentània commoció en les masses i un elogi gazetillesc d'algún agrait. Però passarà desapercebuda per a tots aquells que tinguin com a norma suprema el bon gust.

***

S'ha declarat desert el premi Fastenrath per no haver-hi obra prou digna. Senyor! perquè no es declaraven deserts la meitat dels premis? Hauria sigut una indiscutible prova de gust.

***

Tot el que ha passat—i perdoneu que amb excessiva insistència donem potser massa importància a una cosa que no s'ho val—ens ha sorprès una mica perquè teníem confiança en Victor Catalá. Dels altres, exceptuant-ne algú, francament, no cal parlar-ne.

***

Es ben ostensible l'afany de definir presumptuosament, fiats només de ridícula intuïció, de molts aspirants a la glòria que esmercen temps i cabals en escalar impudicament la misteriosa cima. El miracle de Babel contat per l'història antiga, cada dia el veiem renovat; es disolen i es confonen les gents en inclement desfeta, i són condemnades a vegetar errabundes per la terra.

Bo és de senyalar amb el dit, mogut d'un piadós intent de caritat, aquells romeus qui es vanten ja de futurs pinàculs de la glòria.

***

Diem sovint malvestat a la sort adversa. Millor diríem: prodigi del destí, que sab posar fites al voler dels homes.

Així veiem molts escriptors aturats per la mà severa de la dissort, a voltes arrencats de cop, a voltes menats per caminois humils, per on transiten inofensius a l'humanitat.

***

En literatura, per a nosaltres, no hi ha vells ni joves. Hi ha literats i gent qu'escriuen sense esser-ho.

***

No hi ha passió més violenta que la ira, perquè ve de la consciència d'inferioritat.

***

Les ànimes s'enorgulleixen sovint de les circumstàncies.

***

Enriqueix o empobreix els fets la turbulència d'acció.

***

Molts erudits presentarien més noble la seva actuació científica, de no haver palesat una deficient disposició de poeta.

***

Els extrems es tocarien si Xavier Nogués dibuixés un filisteu.

***

Un temps hi havia un literat que concedia a la Musa tota la seva prestigiosa verbalitat poètica. A voltes deia, diu:

—Al poeta cap valor meritable no li pertoca; la Musa és la que inspira i dicta a l'atinada orella de l'intellectual.

I en arribar a casa seva, el poeta feia versos en la mala presència d'un diccionari de rimes i de la Preceptiva d'en Coll i Vehí.

***

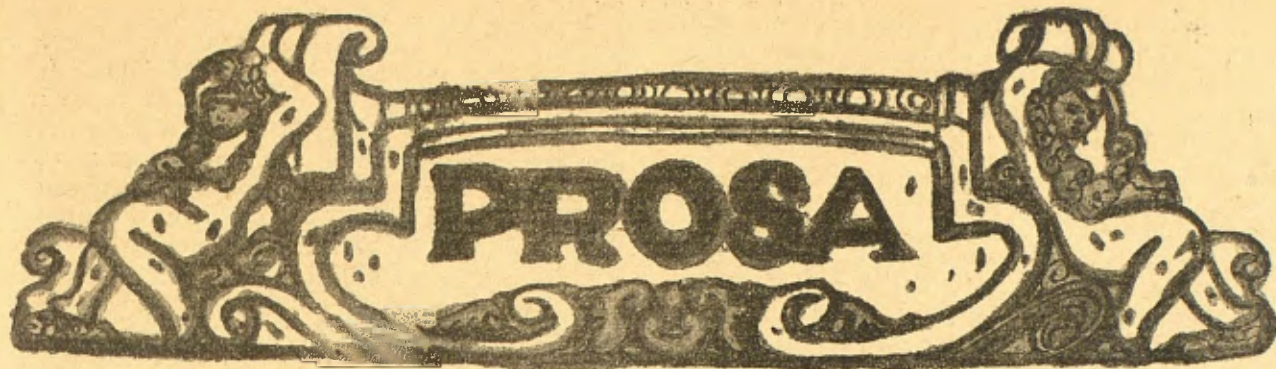
Betes i fils que fan literatura; estudiants de lletres ignars en lletres; catedràtics que no saben res; calassancis que saben massa; militars que són poetes i poetes amb sabre.

Decididament som al temps de les inversions.

***

Certament hi ha revistes pintoresques. Pintoresques, i també ingènues. Us tindran al corrent dels esdeveniments més notables de la nostra terra, a la faisó de les revistes madrilenyes. Us faran l'elogi dels mesos en paraules emocionants. Sabreu el programa de les festes majors i, per tant, tots els Jocs que es celebrin hi tindran el degut ressò. Rebreu per entregues l'apologia de la naturalitat ortogràfica. I us serà possible completar la col·lecció de totes les obres dels patriarques de la nostra literatura. Veusaquí un bell ideal per al bon pare de família.

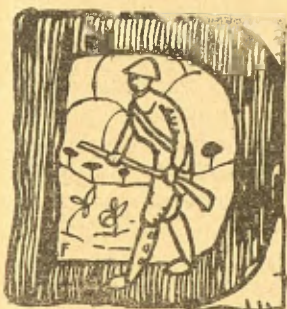

PROSA

DÈVOR. NOVEL·LA DE COSTUMS MAZDAIÀSNIQUES. FRAGMENT DEL CAP. III.

PER J. RUYRA.

ESPRÈS d'alguns senyals de trompeteria entrà a la sala un heraut seguit d'un ardat de sirvents, s'inclinà profundament davant del rei i, haguda permissió de parlar, va dir:

—Poderós i magnànim

Irmaïl, pur entre els més purs mazdaiasnes: els set khans del Mazenderà que, amb la teva vènia van a comparèixer, te saluden per la meua boca i et supliquen que et dignis acceptar els humils presents, que t'ofereixen en expressió de sotsmissió i bon afecte.—

Tot seguit els sirvents posaren en terra els bagatges que duïen, i els obriren i desfarcellaren, amostrant-ne el contingut. I eia allà sedes fines, que craquejaven entre els dits, que les anaven desplegant; eia tapiços, que retreïen imatgeries de somni a través d'una vellutesa, on s'acondormia tota dolça la llum, fluctuant-hi al menor moviment com liquèfacta i escorredica; eia pells de tigres i d'orsos magnífiques, flonges, adobades amb tots els refinaments del blanqueig més perfeccionat; eia fruites de la fertilíssima plana mazenderànica que espargien agradoses olors, amb les quals ans de presentar-se a la vista s'havien ja guanyades les més veres simpaties.

A cada nou descobriment pantejava la sala amb un sospir de satisfacció i les mirades s'engojaven de bell nou. Però les ofrenes que causaren més forta emoció foren les vivents: dos esclaus i dues esclaves que, en ésser despullats de les capes de viatge, aparegueren enlluernants de formosos; ells, de noble raça grega, alts, magestuosos, l'ondulant cabellera cenyida del

front a la nuca per una cinta gemmada de perles, blancs, elegantíssims, vestits amb la llur clàmida nacional i paramentats d'auris braçals i periscèlides; elles, de fogosa niçaga ariana, flexibles, airoses, les carnadures d'una brunesa càlida amb llustres com de pell de raïm, els ulls trastornadors, misteriosos, impregnants d'ombres i resplendors nocturnes, el pas silent, totes suavitat i ritme, movent-se amb palpitations d'ona i esmunyiments de serp i descobrint vagorosos llampequeigs de seda i joïam per entre els devassalls d'unes flotes de cabells finíssims, que semblaven negrors impalpables i descendien, floquejant, fins al sòl.

Quasi no hi hagué temps d'haure esment de tots els argues i braçalets d'or, que ornaven els membres de aquelles joieres vivents, on s'eren conuinades les riqueses de la forma animada amb les del metall artísat i a les quals la seda i el lli comunicaven encants i pureses de flor. Tot just llambregades, el rei, amb un cabeceig i un somriure, que tenien tant d'afalagadors com de melangiosos, remercià els valuosos donatius i amb un moviment del seu ceptre indicà que els retiresen. Immediatament foren closos de nou els farcells i canastres, i tot desaparegué abans que els surs, que havia ocasionat, haguessen trobat lleure d'aquietar-se.

Mentrestant els khans del Mazenderà havien ja entrat i romanien vora l'atri. Tots anaven vestits amb preciosos kándyx morats, replegats a la cintura, i, llevat de Thus, home al ple de la edat viril, tots eren vells i alguns tan xarucs que, sens l'auxili dels bàcols, difícilment haurien pogut permanèixer llarga estona drets.

Tan bon punt la presentalla fou retirada, avançaren lentament fins davant del soli reial i es prosternaren, acotant al sòl els venerables rostres, amb gest que a l'ensem indicava respecte i dolor. Després s'aixecaren... i es reparà que alguns ploraven silenciosament.

—Savis i honorables khans—va dir el monarca amb dolcesa—sigueu ben vinguts a Peiverthur i a la meua casa, que des d'ara serà la vostra. Creieu que, si jo disposés de la felicitat, les vostres hores us portarien de goig en goig fins

a la benaventurada, dins la qual els andxaspan-dis us serviràn l'hamma blanca de l'immortalitat. Mes, segurament el meu poder no arriba a tant, per gran que sigui sota la benedicció d'Ormuz. La dolor és una regina universal, a la qual tots els humans estem sotsmesos enc que de mal grat; i àdhuc els reis li paguem un tribut més oneros que els altres homes, ja que no sols patim de les nostres dolences personals, sinó també de tots els mals del nostre poble. Tandebò us hagués portat aquí un vent d'alegria!... Desgraciadament no llegesc més que tristeses en els vostres ulls i en el ruix de llàgrimes que veig a les galtes de alguns de vosaltres. No presento sinó gemecs tràgics. La meva ànima s'és endolada per endavant ans de sentir-vos. Parleu. Estic preparat.

A les hores un dels khans, el més vell de tots, home de cara bruna, ulls ardents i celles borras-coses, molt corvat de còs, molt canut, se destacà d'entre els seus cosa d'un parell de passos vers el soli reial i, després d'afermar el bàcol i de ben descansar-hi les flaques mans, de negres i sarmetoses venes, va dir amb esforçada veu:

—Glòria a tu, Irmaïl. La teva fama traspassa les fronteres i extén el teu regnat per païssos llunyadans, que tal volta ignores que existeixin. Les màximes de la teva sabiduria són lleis, que s'acaten amb amor per tot arreu i la teva bondat conquereix pobles. Per això nosaltres, que no som vassalls teus, sinó per virtut de veneració, en veient-nos atribulats ens hem dit: a qui podem acudir millor que al rei d'Irània, l'home pur entre els purs, el guardador i defensor del sant Avesta? I vetaquí que ens hem posat en camí i hem vingut, atravesant mig món: tan certs estem de que no ens negaràs la teva ajuda. Venim a demanar-te-la contra un fill d'Ariman, que desola la nostra terra, ressucitant-hi els temps de Zoak, el dels muscles enserpentats. T'invitem a la lluita contra un enemic sobrenatural, contra un deva poderosíssim. Pot defugir-la un descendent de Ferindum? Prepara't, doncs, Irmaïl, aixeca't, desplega la gloriosa bandera de Cave, el davantal del sant fargaire. Eia, sus! Hi va l'honor dels mazdaïanes.

Aquí el fogós orador, quasi perdut l'alè, hagué de pendre repòs. S'havia enardit per graus i havia dissimulat el seu fatic, que pugnava per esclatar en respirs esbofegosos, mes a la fi hagué de precipitar les paraules i de fer-hi punt per exhalar el cansament. Se recalçà de pit sobre el bàcol, i tot el seu còs sacsejava amb el panteig. Romania, no obstant, al mateix lloc, sens dubte amb propòsit de prosseguir el seu discurs, mes quan reparà que un altre khan s'havia posat al seu costat i es preparava a dir alguna cosa, féu una reverència i es retirà entre els seus companys.

Endemig d'això un llampec d'astorament havia passat pels rostres dels cortisans. Ningú s'esperava la notícia que se'ls acabava de comunicar.

Còm?... Era possible? Havia aparegut un deva, un ésser d'altres mons? I era tan formidable que bastava a consternar tot un poble? Què feia, doncs? Còm era? La curiositat i la paor que inspiraren les coses sobrenaturals, promogueren una general espectació, i tothom mirava interrogativament el khan que es preparava a parlar.

El qual khan també era vell, quasi tant com l'altre, enc que de gallarda dretura. Alt, ossut, d'alba frontatera i ulls foscos, blavejants, tot ell respirava mansuetut i prudència; i la seva testa era d'agradosa bellesa, amb tot i desfavorir-la una barba rapada d'alguns dies, que feia pensar amb la neixor de canons blancs sobre el còs brú d'un colomí que comença a vestir-se. Tots els seus gestes eren nobles i reposats.

—Senyor—va dir—el meu company, l'illustre Rhamoras de Sari, t'ha expressat les nostres salutacions i t'ha exposat l'objecte de la nostra sollicitud amb clara i vehement eloquència, de la qual és llàstima que s'hagi vist obligat a estroncar el doll por mor del fatic. Jo Arsites de Tamicha, intervinc per descansar-lo. Me sembla que convé que se t'expliquin els principals caràcters i accions del nostre enemic i que no se't passin per alt certs antecedents del nostre poble. Tu sabs que el Mazenderà és una terra regalada, on en temps remots els deves, enemics de la llum i l'alegria, acamparen per maleficar-la. Rustam, Ferindum i altres herois, que fora llarg enumerar, lluitaren contra d'ells i varen exterminar-los; i après d'això se succeïren molts i molts d'anyes de pau, tants, que ja ens inclinàvem a tenir per fabuloses les històries d'aquells combats. Erem tan feliços, senyor! Disfrutàvem de tanta tranquil·litat! De tan bella abundància! Les nostres cases flairaven a pa calent, àdhuc les més humils; l'aire-cel sentia quasi tot l'any a flor de taronger; tot respirava prosperitat; i així com una muntanya tampira reventa en fontanelles per tot arreu, així, tampirs de felicitat, els nostres compatricis esclata-ven en dolces rialles on se vulla que s'aplegues-sen. Se perpetraven tan pocs delictes, que els lloc aon soliem administrar justícia s'havien enherbat per manca de trepitg. Els kans i els governadors de caillies no ens ocupàvem sinó en propagar la santa doctrina de Zoroastre i en perseguir i castigar els magicians, que ocultament practicaven el cultellur abominable. Tandebò no haguessen guardat en aquest punt cap contemplació! Tandebò els haguessen exterminats! Però la misericòrdia ens seduïa. Una plàcida tranquil·litat beneïa i allargava les nostres sons. Com no havíem de dubtar de les històries dels deves, si cap fet no les corroborava? No haurien sigut un somni de l'antiguitat? Així ens inclinà-rem a pensar, quan la realitat d'allò, que ens semblava impossible, ha vingut a trucar als nostres sentits. Un deva d'un poder meravellós és aparegut entre nosaltres i ens ha ensenyat a

creure en els antics, tornant plors les nostres rialles. Es un ésser tan estrany que serà difícil que les meves paraules puguin pintar-te'l. Afigura't que corre com una exhalació; jo no sé com s'ho fa; no crec que tingui necessitat de manejar les cames per anar d'un lloc a l'altre; més aviat sembla que el mogui un pur impuls de l'esperit; i marxa ràpidament, llisament, sens quasi fregar la terra... Com una vela per sobre el mar, com una boira que el vent s'enduu... Tan aviat és al plà, tan aviat és a la serra; tal volta l'estàs tocant i, ans d'adonar-te'n plenament, ja repares que la distància se l'ha menjat al davant dels teus ulls. I, com que tots els séus instints són perversos, on se vulla que va, sembla la desgràcia i deixa records dolorosos. Atrau els remats i els estimba daltabaix de les cingleres. Rapta les dones i els causa la mort, ja sigui amb el séu verinós contacte, ja per l'horror d'una còpula infame. Cada dia en trobem alguna de morta lluny de la seva llar, en mig d'una carretera... dins una selva... lluny dels séus, en l'abandó, en la soletat... I és clar que l'autor de tals malifetes ha d'ésser un fill de les tenebres; ningú ho dubta pas; però ¿no és una bona extranyesa que el séu aspecte no sigui repulsiu? Es ver que la veu popular diu que de mig còs en avall és llord i amb cua d'òsos, com els deves esculpits a les parets dels monuments públics; mes el que sí et puc assegurar és que en veient-lo abrigat amb el séu kàndyx d'escarlata, que lluu i bandereja com una flama, més aviat que per un deva, qualsevol el pendria per un gloriós andxaspandi. Els séus braços són d'una blancor lillial, les seves mans, rosades com les d'una dama i la seva testa gentilíssima, se corona d'una copiosa cabellera blava, que fosforeja vagorosament. No és possible imaginar una figura més encantadora i adorable. I, quan canta en mig dels boscos, apar que la seva veu i els màgics arpegis de la seva lira despertin echos i palpitations de goig per les fulles de la fronda i les verdices i el penyalars; i un hom se sent tan embadalit que no té esma sinó per escoltar.

—Atura't—exclamà el rei—Tu l'has sentit? Tu l'has vist? Tu mateix?

—Jo l'he sentit algunes vegades, senyor;—respongué Arsites de Tamicha—però mai no he pogut endevinar d'aon venia la seva veu. Se la sentia per on se vulla, com la del vent, que canta per un igual dintre tots els rams de la selva. Un hom s'anava girant, girant... A llevant, a ponent,

a nord, a mig-dia... per tot arreu el diví cant amb la mateixa intensitat, per tot arreu igualment clar el ruix de notes dels arpegis, com el sonar de la gotellada que ploren al mati les arbredes xopes de rou d'alba. N'hi havia per tornar-se boig. Enc que un hom, per un esforç, arribés a dominar l'embadaliment, que s'amparava del cor com una sòn agradable, no trobava manera d'orientar-se. No, mai en tals circumstancies no vaig poder descobrir el deva. Mes, en altra ocasió, el vaig veure com de mi a tu, amb aquests mateixos ulls que t'estàn mirant. Fou un dia cap al tard. M'havia assegut a descansar sobre un tou de molça seca en un collat de muntanyes, quan, tot d'un plegat, sento al meu darrera una fressa semblant a la d'una grossa serp que es desembosca. Me giro i quedo petrificat. El deva era allí, tan a la vora meu que em tocava amb la seva ombra. Anava seguit d'un nombrós remat de moltons i era tal com me l'havien descrit: el kàndyx d'escarlata fulgurant, la testa gentil, la cabellera blava amb fosforescències comparables a les que a voltes llumenen al frec dels rema a dintre les ones marines. Duia la lira al plec del braç dret, apretant-la contra el pit... i aquell braç nuu, senyor, era blanc i formós d'una manera que no es pot dir. No hi havia dubte: vaig comprovar totes les senyes del monstre: era ell, era Dèvor; car amb aquest nom que significa deva rei, el designa el poble. La paralització, filla de l'esglai, em durà sols un moment i, en revenint-me, vaig decidir sacrificar la meua vida al bé general. Tot seguit vaig posar-me de genolls, agafó l'arc, que havia deixat en terra sobre l'herba, l'armo ràpidament, apunto amb serenitat... i ja em va semblar que el deva s'havia allunyat massa. No obstant, vaig engegar la sageta, però inútilment. Dèvor s'havia distanciat més de dos trets i ni tan sols va sentir-la bronzir; qualsevol altra provatura hauria sigut vana: vaig comprendre que totes les meves armes resultaven inofensives contra aquell ràpid enemic que no donava la cara, vaig plegar-me de braços i restí mirant-lo. Fugia muntanyes amunt amb el seu remat, aixecant una polsaguera rogenca. Al cap de poca estona ja havia assolit el cim de la carena, i el séu kàndyx flamejant i els séus moltons se confonien amb els celatges ardents i arramadats del crepuscle. Després d'aquell dia ¡quantas de vegades, als vespres, he descobert la seva silueta i el borralleig del séu remat a la llunyania, entre les boires ponentines!—

EN RECORDANÇA D'UNES TARDES.

PER E. ISERN I DALMÁU.

*A la meva àvia
apel·lada Maria Blanch.*

LAVORS,—quan jo era un infant greument malalt—feia estada en una terra airejada que té el cel blau i la mar blava; en una terra fecunda on hi regna la pau de les tardes xafagoses...

El poble—una munió de cases grises i feixugues escampades d'ací i d'allà, com un ramat de manses bèsties mitològiques—és amarat d'un esperit franc i serè; és un poble empordanès que té una església vella, una riera pedregosa i fa sentor d'aufalç.

El que més me recorda, d'aquells temps, són unes belles tardes passades a la masia dels meus avis. ¡Qué grat, que plaent és, el record de aquelles tardes!

Les passava totes, invariablement, indistintament, aegut al relleix d'una cònsola barnçada del quarto de Ponent de la masia—una casa antiga i grisenca.—Solien fer-me companyia la meva àvia—una dòna petiteta, de mitja edat i de carns fresques com pomes molles de rosada—i una gata blanca amb dos gatons petits, als quals jo estimava molt.

Jo, llegia una Bíblia, grossa, de fulls rebregats i tota polsosa, i quan estava cansat, mirava les estampes. L'àvia—asseguda en una cadira de balca—feia mitja o surgia la roba neta de bugada. La gata dormia vora meu extremint-se voluptuosa al contacte dels raigs de sol roent. Els gatons—sempre enjogasats—s'entretenien amb la seva mare o amb algun brí de balca de les cadires o feien enfadar l'àvia fent-li córrer per terra, amb la pota, la madeixa d'estam, que quedava tota embrullada.

El sol ens tocava de plè. Ens ensopia. Jo, estava malalt. Alguna vegada, bruscament, passava per dintre meu una punyent correntia de dolor que

em saccejava les carns i em deixava fadigat, retut. Després, la dolor passava i em quedava endormiscat a la dolça tebior del sol...

Més tard, com un gran disc de foc, l'astre del dia s'enfonsava darrera les muntanyes i el cel quedava roig, d'una rojor que anava esmortuint-se. Llavors se sentia la cridòria de la mainada que tornaven de l'escola; es veia passar, pel camí que mena al veïnat—unes cases agrupades darrera la masia—una dòna retornant del camp amb una saca plena d'herba al cap i un cistell plè de verdura al braç; un vell, encongít, caminant catxassudament apoiat en un bastó, portant un tràmec o una aixada a l'espatlla; després, es sentia el trontoll dels carros que lentament anaven a descollar...

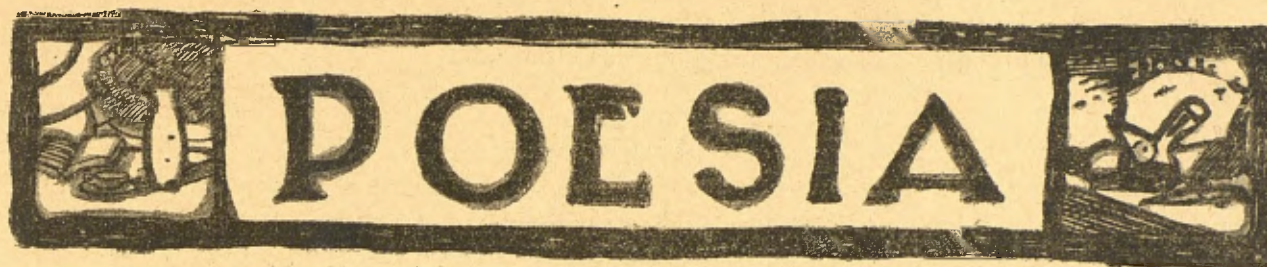
En aquella hora l'àvia anava a fer el sopar. La gata, amb els gatons petits, marxava darrera d'ella amb la cua dreta i tot miolant, i jo, llavors, em quedava sol en el misteri i en els sufriments que tant em plavien, d'aquelles hores del cap-tard, d'aquelles hores tristes.

Contemplava com el cel perdia la rojor, com les ombres del crepúcle s'espesseïen i com les llenques de boira baixaven dels cims de les muntanyes llunyes...

Passava el tren de les sis amb els esbufecs de la màquina i el lliscar lleuger dels vagons sobre les vies, deixant darrera séu una fumera negra... Era, ja, fosc. Arrivava el moço del camp, de llaurar, i l'avi de cacera. Les estrelles brillaven inquietes en el blau serè del cel. El silenci planava per damunt dels camps. Un ventitjol fresc feia remorejar els arbres. Al poble tocaven l'oració... El temps avençava quietament, mannyagament...

Aixís vaig passar la meva infantesa malalta. Aixís vaig passar aquelles tardes de tortura tan plaenta! Ara, la meva àvia, és una velleta de cabells blancs i de cara roja, que duu, per anar a Missa, una caputxa blanquinosa de merino que fa olor de pomes i de cera; és una venerable menestrala que fa sentor d'aufalç i de masia, que camina per la vida santament, serenament, amb el posat de les figures bíbliques...

I jo sóc aquell infant malaltic de llavors que em delecto amb el séu record i amb el record de aquelles tardes xafagoses i d'aquells crepuscles sagnants...

POESIA

LLETANIES MEDITERRANIES

I

Canto a tu, la mar nostra, en els ritmes antics que tal volta
 acordà el vell Homer al va-i-vé de tes ones
 amb el sò de la citara humil de cinc cordes, qui havia
 de tortuga una closca com caixa sonora,
 dues banyes lleugeres d'antílop i les cordes de tripa
 dels moltons immolats en l'altar d'un déu pròvid.
 Canto en ells, perquè encara són vius i hem sabut fer-los nostres,
 perquè són immortals com la mar, perquè duen
 el ressò de la veu del Kronida, el compàs de les passes
 amb què els hèrois el sol conquerit amidaven,
 el suplici del Fat ignorat, el perfum de la rossa
 cabellera d'Helena, el triomf d'Aphrodita,
 la dolor del vell Príam i la resignada tristesa
 d'Ifigènia, donant-se a la mar prop tes ones.
 Tot l'alè d'aquells morts immortals, el llevat de la raça,
 que és la sal que ens fa viure i a tu et fa incorrupte.
 Que tots ells van sè un temps que passà i no en queda ni rastre:
 unes runes a prop de la mar, un poema,
 ni la pols que ha nodrit altres gents que també ja per sempre
 s'enfonzaren en l'Orc tenebrós. Només restes
 tu, la mar, immutable, inquieta, tan blava com eres
 aquells dies llunyans, com seràs en uns altres
 que vindran més enllà de la vida de pobles i races
 que ara són, i treballen i lluiten i moren;
 i altre rastre tampoc deixaran que unes runes o un càntic.
 Immutable tu sols, com el cel que s'inclina
 per besar-te allà en l'horitzó, cada jorn de tes ones
 eixirà el sol, llençant-se a l'espai en vol noble
 com un àliga immensa de foc: i en la nit l'argentada
 hídria t'abocarà regalanta la lluna
 i els estels com els ulls d'un infant que a la sòn va donant-se
 en constant parpelleig, oiran com tes filles
 reflectint-los al fons dels séus sins, els breçolen i els canten

cobdiciosos del brill tremolenc que la seva inquietut estafà: cobdiciosos com mares que saben que l'infant els pendran ans que s'alci el nou dia.

II

Et sentim gran i fort i no obstant t'estimem com un pare perquè fins en tes ires hi poses mesura, perquè tot eix amor que et portem, tu doblat ens el tornes amb la joia immortal del teu blau tan mirífic; aquest blau que tanquem en les nostres pupil·les sens paor, perquè enllà, pressentim una terra que el limita florida; una terra com és eixa nostra, ara, amb platjes daurades o amb costes abruptes que mitiga la pau d'unes cales amables, on vénen a morir dolçament les onades, desfent-se com els rulls anellats d'una gran cabellera flonjíssima d'una filla de Zeus, que destria joiosa: ara amb pobles senzills i tan blancs com el glop de l'escuma, amb carrers embaumats de sentors marineres on les dones teixen la xarxa, apedacen la vela, i on hi corren infants de pell bruna i cos àgil com els bronzes colgats en les runes de pobles que foren i t'amaren i en tu van trobar llei de vida i de tu varen treure llurs déus, la mesura i la gràcia que els ha fet immortals per un ritme perfecte. Jo voldria quan l'hora postrera a mi fos vinguda que els amics me colguessin al fons d'una barca amb la vela oberta a un bon vent, que per sobre tes ones em dugués fins enllà l'horitzó, quan s'hi obre tal com pòrtic de flames el sol en el dia que apunta; i perdent-me en la seva claror, deixaria rera meu una estela de cants per ta glòria compostos; i que els bruns pescadors al llevar les grans xarxes recordessin al bot relluent de la pesca, aquell home que vivint de l'amor a la mar, féu un càntic, que un cop mort, ha quedat en les ones com una guspira lluminosa, talment una estrella despresada amb que juguen, llençant-la a l'espai o esquixant-t'hi les barques o duent-la en l'escuma per fer-la més blanca.

AMBROSI CARRIÓN.

Juliol 1916

ELOGI D'UN CAMP LLAURAT

A FELIP GRANGÉS

«Les ailes des charrues, il y a peu de temps,
Comme des ailes de corbeaux rasaient les champs.»

FRANCIS JAMMES.

Com lluu i fulgura aquest matí olorós
amb la claror divina del Setembre!
Als pàmpols s'endevinen les grogors
i, enllà dels camps, un dolç perfil de fembra.

Els garrofers mostren un verd lluent;
canten els pins, damunt la clara altura;
i al cim hi ha una masia somrient
com una mica de neu que perdura.

I m'enlluerna el brill del mar, i el sol
m'amara el còs de tebior manyaga;
i sento com un maternal consol
i tot lament dintre el meu cor s'apaga.

Faig mon camí, lloant el matí d'or,
faig mon camí, amb una joia clara.—
O dolç somris del bell Istiu que mor,
matí brillant, ple d'una gracia rara!—

Davant d'un camp el caminal em duu,
deixant enllà les vinyes defallides:
un camp llaurat, en ample camp tot nú,
on la terra ha sagnat per les ferides

que ha obert la rella fundament. Davant
d'aquesta terra tan vermella i brava,
em puja al llavi el tremolor d'un cant
i em vé un oblit de tot el que esguardava.

O camp, que anheles l'or de la sement
amb una maternal esgarrifança!
Jo et tinc com un devot agraïment
per ton pròdig amor, que mai no es cansa,

i és una viva i perennal lliçó
i alhora una virtut ben generosa,
que, en paga de l'afany i del suor,
ens fa mercè de l'espiga olorosa,

que serà el pà tan saborós i brú
que demanem al Senyor cada dia;
i, mentre el gustarem, haurem per tu
un pensament de recordança pia.

O camp llaurat, que ets renovació
i ets una força constant i tranquil·la,
i omplés l'oratge d'una forta olor,
cara al sentit—olor de sol i argilla!

Tu que has sigut mantes voltes un mar
d'un or lluent, i en les postes porprades
t'has coronat d'un silenci molt rar,
mentre llanguien les serres morades,

tu que has sentit els bous al damunt teu,
tu que has sentit la fredor de la rella
i has vist passar, amb un volar molt lleu,
l'alosa d'or, alada meravella,

ara ets ben sol i nú. Mes ton anhel
haurà bell compliment una sonora
tarda d'autumne. Somriurà en el cel
una blavor suau i goridora

de tot mal de l'esprit. Un núvol blanc
serà en el blau com la magnolia única
d'un gran jardí desert; la boira, al flanc
de la muntanya, serà una ampla túnica,

i la mar cantarà llunyanament,
florida d'un estol de veles blanques,
i un dolç oreig, galant i bent olent,
riurà amb l'herbei i dansarà amb les branques,

i llavores vindrà pel vell camí,
—aquest mateix camí que petjo ara—
aquell hom brú com el pà d'oferir,
a qui els anys han llaurat l'eixuta cara,

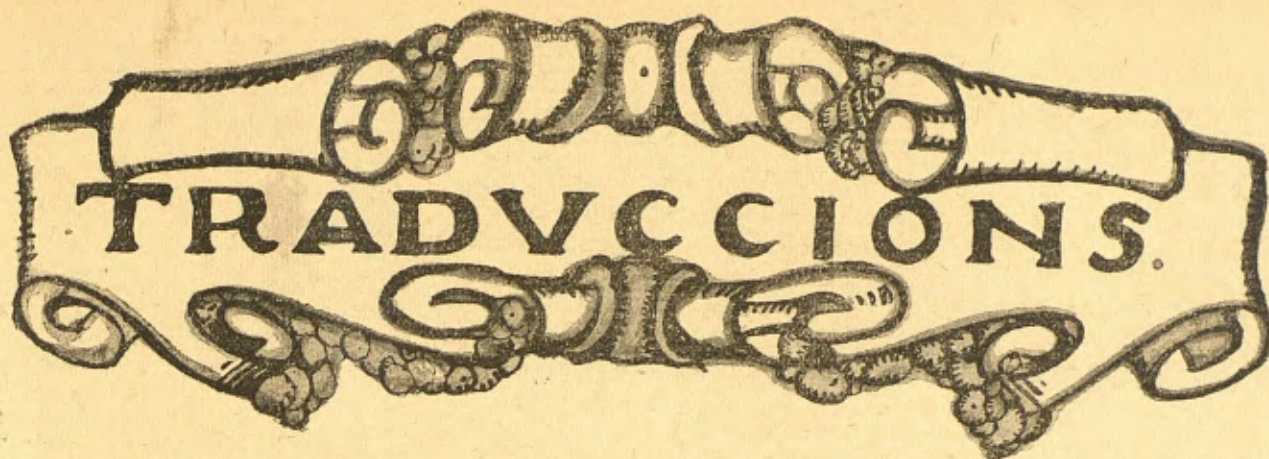
i amb un gran gest, ple d'una gracia humil,
et donarà, o camp! allò que anheles,
i et caurà, com una pluja subtil
de bocins d'or o de polcim d'esteles,

aquell blat olorós, que brollarà
de la mà seva amb pròdiga mesura,
i ell, amb una veu forta, cantarà
i el sol tornarà augusta sa figura,

i volarà la llevó i la cançó,
i, en morir-se la tarda de Novembre,
s'obirarà en la trèmula claror,
enllà dels camps, un dolç perfil de fembra.

MARIÀ MANENT.

POESIES DE LOUIS LE COLONNEL

INVOCACIONS D'AUTUMNE

Autumne encantador qui daures i colores
l'horitzó de ma vida; qui encara, dolçament
vas encenent avui el foc de tes aurores
als límits del boscatge, i el foc del sol ponent,

Autumne melancòlic amb qui l'home viatja
per mons a on el somni serenament sonriu,
Autumne bell per qui sota el darrer fullatge
un auell, més tot baix, segueix son cant d'estiu.

Tot temps m'has exaltat, tardor harmoniosa;
dins mos cànctics antics cremà ton flam, per sort;
tu m'has tot penetrat d'una ardor seriosa...
Diga'm que ja ho sabies, que en serves el record!

Mes si t'invoc encara, Autumne, en eixa estona,
no és, no, per a reviure les lluites del passat
ni per posà a mon front una vana corona
qui torni un poc de llustre a mon nom esborrat.

Que, en la pau tardoral d'aquest octubre, mòria
tot, fora l'atractiu del Bell, sempre volgut;
que el pòrtic de ma casa des que'n fugí la glòria
sembla un portal de tomba, abandonat i mut.

Lluny l'orgull esperant ses revenges tardanes!
Que jo, d'un somni aeri únicament cor-près
no esguardi mai per mai vers les ribes llunyanes
d'un món cegat i sord, del que no esper ja res.

Jo no vull contemplar més que pures imatges,
puís és ma ubriaguesa ton ample cel calmós;
ton blau, quasi llibert de núbols i celatges,
noble tardor del bell somriure silenciós.

Tu parles i t'escolta fervent l'ànima tota;
Autumne inspirador, fes, en tos jorns i nits,
caure com un cristall mes hores gota a gota,
posa invisibles cordes a sota de mos dits.

I, colant en mes venes melodies germanes
d'aquelles que enardiren ma juvenesa en flor,
sens cura de ferir les orelles humanes,
jo canti solament per encisar mon cor.

L'ADVERTIDOR

Mitja nit, sens poder encara els ulls tancar!
 En sonai dins meu vetlla, i s'inquieta, i plora;
 mentres pesadament, dins l'espai, sent tombar
 el derrer toc qui sona l'hora.

Mitja nit cau a sobre la ciutat i el jardí
 on el vent, per instants, se desvetlla i gemega...
 Mes, qui és, qui amb el vent s'és llamentat així?
 Es el mussol, l'au temorega.

Mentre una vista, enllà de la finestra, veu
 el sàlzer llarc flotar sobre l'estany sens lluna;
 és el mussol, qui alçant sa desolanta veu
 plora o miola en la nit bruna.

El mussol, la terror dels capsals desertats
 per la sòn, la paor de les ànimes fines,
 el mussol sense fi, de nit sens claretats,
 l'au profetessa de ruines!

O fatidic aucell del trespàs primerenc!
 ¿Què dius tu dins l'horror d'eixa mala vetllada,
 al trist somniador d'aquí baix, febrosenc,
 qui recolzat l'orella bada?

Tu li dius, —o almenys és ço que jo he entès,—
 que l'esperança ment arreu, i és breu la vida,
 que l'home va escolant-se pel temps, sens pensar res,
 com de l'ensomni una ombra eixida.

Ah! pàllids, afollats, la Mort vos posa els dits
 a sobre! Respirau, és la darrera brega:
 dins vostres flors, com jo als aucells adormits
 la Mort vos pren i vos ofega.

Els vers, —els sols vivents,—els bons, els sants, els forts,
 tenen un jorn, només, per l'inmortal semença,
 un jorn... després se'n van, els venturosos morts
 que han conquerit la pau immensa.

Mes, quants d'altres udolen allà baix sens conhort
 tornant en contra d'ells llur ràbia esfereïda!
 —Ja tot s'és acabat, som dues voltes morts,
 hem malversat la nostra vida!

Tu dius que cal menar el solc fins a la fi,
 omplir l'hora, i el jorn, l'estació i l'anyada,
 i sols gustar el pler d'asseure's i dormir
 après la tasca termenada.

Dius que cal triomfar amb cristians combats,
 perquè culpable encar après l'hora darrera,
 no tinga l'animeta els ulls com tu, esglaiats,
 al trenc de l'aua verdadera.

Així, ple de neguit per tants de jorns perduts
 i anyades que a l'abim etern s'han enfonsades,
 cridant de nou als braços estesos, abatuts,
 mes esperances desolades,

mentrestant que el vent negre plorava al firmament
 i miolaves tu dins la paor nocturna,
 he comprès ton sanglot i ton miolament
 o fosc aucell, mussol d'Autumne!

MARIA ANTÒNIA SALVA, *trad.*

DE L'EXPOSICIÓ DELS
ARTISTES FRANCESOS.
PER PERE FARRÓ.

PER una giravolta de la sort, per mor d'aquesta guerra que ha flamejat els camps d'Europa convertint els museus en hospitals i els artistes en hèroes, avui omplen les sales del nostre palau de Belles Arts, les

joies més preuades de la pintura moderna de França.

Des de les primeres manifestacions de l'impressionisme, fins al futurisme i el cubisme, pas a pas, podrem seguir en aquesta exposició, tot el desenrotlló de l'art modern.

Perquè avui, dir l'art modern de França, casi equival a tant com dir el de tot el món. Tant és el que menen en art, en pintura sobretot, les influències d'allà. Per això és que té ara aquesta exposició una importància tant gran. Mai com en aquests temps s'havia parlat de revolucions i escoles noves, mai com ara els noms de Cézanne, Manet i altres, havien sigut portats i discutits amb els acalements d'avui i sobretot, mai com ara, l'influència de l'espiritualitat francesa s'havia fet sentir amb tanta força.

I per aqueixes mateixes raons, aquesta exposició que tan bella sembla pot deixar aquí, pot al mateix temps, i atengudes les circumstàncies, fer força mal als nostres artistes.

Sobretot aquí, a Catalunya, l'influència de la pintura francesa és ben palesa. D'un quant temps ençà la majoria dels artistes catalans s'emmirallen completament en la manera de fer i sentir d'aquestes obres que França ens ha portat. I no solament és Catalunya, sinó que totes les escoles i tots els pobles, estan unànimament d'acord en reconèixer aquest dret a França.

Que França ha fet una gran i gloriosa obra,

això ni cal parlar-ne: que a ella li correspon al menys el dret i la glòria de l'iniciativa, també— però, és que pot per ventura alçar-se un poble, per més gran que sigui la seva dosi d'espiritualitat, en menador de tot el món? No, no hi cap dubte. Les escoles no les fan, les escoles se fan soles. Les escoles influïdes per la manera de sentir i de viure de cada poble i seria una renúncia a tots els drets si esperéssim dels altres la direcció d'aquests corrents que són els que donen el caràcter i al personalitat a cada nació.

«Val la pena de pensar—diu en J. Folch i Torres en *La Veu de Catalunya*—en si realment amb tot i els seus valors i les seves victòries, el camí de les arts és aquest que la França ha senyalat al món, i que el món ha acceptat amb un fatalisme potser excessivament provincià. I pensar encara que tal vegada la paraula salvadora la tenim a flor de llavi, aturada pels gloriosos prestigis de la nació francesa, mestressa i guia dels camins del esperit, a la sàvia destresa de qual, ens hem aficionat com infants».

I això, no és més que la gran lliçó que ens podria donar França en aquesta manifestació d'art. Quan aquests esperits mediocres que poblen les acadèmies es nodrien migradament amb les antiquades rutines del romanticisme, uns quants homes refinadament espirituals laboraven silenciosament per la renovació de les xarugues idees estètiques d'altre temps. Estaven plenament convençuts d'on anaven i no els esporuguien les escomeses ridícules de la pobra gent, que tenia els ulls enterbolits per les tenebres dels museus. Feren el seu camí fixos en l'ideal que l'època en què vivien els dictava. Molts, quedaren a mitg camí, altres arribaren més enllà, però el resultat fou aquest, el predomini espiritual de França sobre els altres.

I aqueixa és la lliçó, que bé podem aprofitar-la nosaltres a Catalunya: lliçó de voluntat i de confiança en sí mateix.

Així continua en Folch i Torres en son bell escrit:

«Val la pena que hi pensis, tu, petit cezanitzant que passes per les sales admirat, i tu, petit cubista de l'esperit agut. Vosaltres tots, artistes de Catalunya, amb els qui compartim la nostra

admiració, el nostre entusiasme, el nostre plaer estètic, enfront de la obra dels mestres francesos: car potser aquí, com davant el desig torbador, cal que fem l'esforç enorme d'un sacrifici, oposant la voluntat als sentits, oposant encara una cosa més alada i, més poderosa, que és la infinita esperança d'un nou camí per les arts».

I per què no? Per què la nostra espiritualitat no ha de arribar, no on han arribat els altres, sinó molt més enllà? per què aquest camí no el podem seguir nosaltres però aquí, a Catalunya, en terra nostra? Tenim tots els elements que fan el poble, tenim una faigó ben nostra, tenim costums i parla: ¿per què no, l'art? I així mateix, valdria també la pena que hi pensessin, tot aquest estol de joves que, pletòrics d'esperances i il·lusions, deixen les nostres terres per anar a cercar a França ço que bé podrien tenir aquí. Quantes joventuts aprofitables s'han anat a marcir dins els sagrats murs de la vila de la llum! París, la Meca dels artistes, s'engoleix

continuament les primícies espirituals de tots els pobles. Creuen trobar allí ço que aquí no deuria mancar-los-hi, i marxen. I entre el bati-bull frissós i la fallera d'originalitat de totes les mentalitats allí acoblades, i la majoria de les vegades sense una base ferma, inconscientment, va influint-se, fins a perdre el que podria dar de sí mateix. I d'això en ve l'absència de tota personalitat, l'esborrament de ço que havia de ésser l'escola. Aprofiten les deixes dels altres i van tirant: i aquest és potser el gran secret dels mestres francesos.

Que no rebusqui en altres obres, per més grans que siguin, allò que la mateixa espiritualitat pot donar-li. França ho ha fet aixís, i per això té pintura francesa. Per què nosaltres no hem de tenir la catalana?

Avant, doncs, i prenem d'ells l'exemple, que els camins de l'art són infinits i tots poden portar a bon terme quant la sinceritat hi és.

LLUIS VIA. «CULLITA». *Poesies*. Societat Catalana d'Edicions. Barcelona, 1917.

En Lluís Via és una de les figures més simpàtiques de la nostra poesia. A pesar de no pertànyer a la darrera generació, ha posat tot el seu esforç en depurar la forma i dar a ses poesies un remarcable caient modern. Demés, s'ha sabut apartar de les ridícoles grolleries de molts homes de la seva generació i amb la més alta serenitat ha presenciat l'evolució que ha sofert la poesia d'alguns anys ençà.

Es molt optimista, en Via. Veieu, sinó, la poesia que encapsala el volum que ara ens ha ofert. Allí trobareu l'ànima de l'autor i el seu noble daler de no retre's davant la vida. La passió que ressurt ja en les seves obres anteriors,

tot i essent acàs més suavizada en el present, li darà alè per continuar la seva ruta—a voltes amable, sovint dolorosa.

En Via, que ha sentit la dolor i n'ha copsat l'ànima, ens dóna, en aquest desig de superació afirmativa, un alt exemple de juvenivola serenitat. I encara és més palès el seu temperament en mantes poesies de caràcter popular on l'autor canta la joia de la vida.

El darrer llibre d'en Via no té, però; solament, una valor de moralitat poètica. Té també indiscutible valor literària, àdhuc en el moment actual. Es sincer i senzill, i revela un ànima francament oberta als corrents més diversos, i simpàtica per l'humilitat inusitada amb què sempre se'ns presenta. I en fi, domina l'idioma i sab dar-li sovint una ben personal eufonia.

FABRICA D'ARTICLES DE LLAUNA
FERRO, ZENC I LLAUTÓ

DE

SAMUEL SANRAMA

Despaig: **Rosal, 12** - Tallers: **Salvà, 11**

ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ
DE FANALS PER A FERROCARRILS

BANOS : OMBREL·LES

— BASTONS —

La Parisièn

Concell de Cent, 344

(entre Roger de Llúria i Bruch)

Pintura Decorativa

J. BARÓ

TALLER:

Diputació, 199 - botiga

La Veu de Mallorca

PUBLICACIÓ SEMANAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

ALMUDAINA, 6. CIUTAT DE MALLORCA

Suscripció trimestral i pta.

GRANS TALLERS METALÚRGICS

DE

MARIAN RAMONET

Carrers de Sant Pau, 46 i Mendizábal, 25-BARCELONA

ESPECIALITAT EN LA FABRICACIÓ DE TOTA CLASSE D'ARQUES DE
SEGURETAT, BASCULES, BALANCES, PESOS, PREMSSES PER A COPIAR,
CARRETS, CUINES, DEPOSITS, TORRADORES I MOLINETS, PER A
CAFE, ESTUFES, FORNETS, PORTES-FOGAINA, ENGRAELLATS, DES-
: : : : : AIGUES I DE VARIS ARTICLES SIMILARS : : : : :

CASA FUNDADA L'ANY 1830

MODEST TEXIDOR
ANTIGUA CASA TEXIDOR

FUNDADA EN 1874

PROVEIDORA DE LA REIAL CASA

ARTICLES DE DIBUIX
PINTURA I ESCRIPTORI
PAPERERIA : LLIBRES
RATLLATS : IMPRESOS

ESPECIALITAT EN MA-
TERIAL PER A ENGI-
NYERS I ARQUITECTES

CARRER DE FONTANELLA, 10 (abans Regomir) - BARCELONA
TELEFON A 1563

Successors de MODEST AMAR

□ □ □ □

NOVITATS EN PANYERIA

□ □ □ □

FABRIQUES A SABADELL I SANT GERVASI

□ □ □ □

FABRICACIÓ DE TOTA MENA DE PANYERIA
ESCUTS PER A BANDERES, FERROCARRILS
I AUTOMÓBILS :: BANDES PER A EXCURSIONISTES :: ESPECIALITATS PER A LIBREES

Despatx: Plateria, núm. 43 - - - Telefon 2484 A

BARCELONA

Bàscules

Caixes per a Capdals

Parlament , 9 .

(Interior .)

BARCELONA

Pibernat
Barcelona

La Innovació

REBUDES LES ÚLTIMES NOVITATS EN
SEDES, LLANES I ALTRES GENRES
DE LA TEMPORADA

MAGNÍFICS MODELS DE LES MÉS
ACREDITADES CASES DE PARÍS

GRANS TALLERS PER A LA CONFECCIÓ
DE TOTA CLASSE DE TRAJOS

Portaferrissa, 7 i 9 - Telefon A-3031

BARCELONA

res. / 170